

ELULÄTE

märts 2023 nr 88

SÕNA

Ennäe, neitsi jääb
lapseootele ja toob
poja ilmale ning
paneb temale nimeks
Immaanuel. Js 7:14

MÕTE

Paastukuus on ka paastumaarjapäev. Siis meenutatakse sündmust, mil kellelegi lihtsale neiule ilmus äkki ingel, kes teatas talle uskumatut uudist - ta toob ilmale Jumala Poja. Prohvet oli seda ammu juba kuulutanud, kuid nüüd sai see teoks.

Me ei tea, miks Jumal otsustas just nii maailma tulla. Ehk Ta tahtis teada, mis tähendab olla laps siin ilmas... Ta sai inimeseks täielikult, kaotamata kübetki enda olemusest - vaid nii saab lunastus teoks. Jõuludeni on jäänud üheksa kuud. Nii kaua kannab inimema järglast oma ihus.

PALVE

Õnnis Maarja! Sina olid esimene meist, kes Jumala plaanile sinuga vastas oma jah-sõnaga. Jaga oma armu, et ka meie seda teha suudaks. Ja kaitse seda Sinu maakest siin kõige kurja ja kahju eest! Aamen

EMAKEELEPÄEV

EMAKEELEPÄEVAL MEENUTAME KA ERNST PETERSON-SÄRGAVAT

Kevadkuusse jääb üks oluline tähtpäev, 14 märts, Emakeelepäev. Selle aasta alguses, 30 jaanuaril, tähistasime esmakordselt Eesti kirjandusepäeva. Emakeelepäev on ühtlasi Kristjan-Jaak Petersoni sünniaastapäev, kuid käesoleval kevadel tuleks pöörata tähelepanu ka rahvaluule kogujale, eesti kirjakeele arendajale ja etnohuvilisele Ernst Peterson-Särgavale.

Särgava sündis 1868 aastal, 29 aprillil, Vändra vallas. Tema isa, Jüri Peterson oli hea keeleteajuga muinasjutuvestja ja samal ajal ka agar rahvaluulekoguja. Tulevane õpetaja käis isaga tihti kaasas, kus ta siis suure huviga eite, taatide pajatusi hoolega jälgis ning tähele pani. Eesti kirjanike hulgas, sealhulgas just lastekirjanike hulgas pole teist rahvakirjaniku, kes teaks nii palju jutte rebastest, kui neid teadis ja kogus Särgava. Vahvasti on tulevane õpetaja, poliitik ja etnoloog need eestlastele ümberjutustanud kogumikus "Ennemuistseid jutte reinuvader rebasest." Särgava kirjanduslik looming koosneb

peamiselt kriitilist realismi esinevatest jutustustest, lastepäraste muinasjuttude ja muistenditeni. Lisaks on ta kirjutanud novelle, sesinud emakeele hea käekäigu eest ja andnud välja mitu emakeeleõpikut.

Ernst Peterson-Särgava teeneid emakeelse koolihariduse jätkamisel meenutatakse 29. aprillil künla süütamisega Metsakalmistul. Teeme seda oma kodudes meiegi.

Talvisel ajal toimuvad jumalateenistused leerimajas, ikka algusega kl 11.
Tere tulemast!

Esimene osa

Nögesnõmme, oli, kuidas kellelegi, kellele unustusehõlma vajunud küla, kellele väike kauniloodusega alevik. Siinsed talud olid põlvest põlve kuulnud perekondadele, kes pidasid oma juuri väga tähtsateks. Pihlaka talust, kilomeeter suunaga vasakule, jäi Mägimäni talu. Maja oli väike, punakaspruuniks värvitud, väheste abihoonetega ning maanteelt vaadatuna jäi selle samblane viilkatus kõrgete mändide varju. Majake meenutas oma välimusega armast, kuid salapäraselt maavanaema maja ja seda ta õigupoolest oligi, sest kaks kuud tagasi oli selles majas elanud veel Vilma Holm. Nüüd oli ta surnud ja pärandanud maja oma tütrele ja kahele türetüttele, Liisale ja Janele. Jane käis juba paar kuud, viieteistkümnendat eluaastat, kui nad kolisid noorema õe ja emaga maavanaemalt pärandamiseks saadud talumaja. Janele oli tekkinud olukord linnast maale kolida, väga vastumeelsena tundunud. Jäid talle ju linna kauaegsed sõbrad jututtavad.

Tol septembrikuu pärastlõunal nad siis taluõle oma päevinäinud autoga vurasidki. Erinevalt tüdrukutest oli nende ema Aune, väga evelil. Kolimisauto oli kolm päeva tagasi nende vähesed asjad ja päevinäinud mööbli juba kohale toonud ja seetõttu olid tüdrukutel kaasas vaid seljakotid ja emal pappkast sügisjalanõudega.

“Kummikuid läheb maal alati tarvis,” oli ema õhinal öelnud ja tüdrukud olid ainult murelikult pead raputanud. Selge see, et nende hea ja ilus ema on selle suure kolimisega peast segi läinud! Tibutas uduvihma. Männiokastel langes üksikuid vihmapiisku ja Jane meelega oli masendav ning kurb.

Ema otsis taskust kobaka võtmekimbu, laskis Liisa esmalt eeskotta ja pöördus siis üle õla vaadates Jane poole:

“Ja mida sa, preilikene ootad? Sisse, ikka sisse, nüüd! Või tahadki siia vihma kätte jääda!”

Jane kuuletus vastumeelselt ja kõik kolm asetasid oma kandamid köögi põrandale ning vaatasid hämaruses silmi vidutades ringi. Köök lõhnas mulgikapsaste ja kerge kopituse järele. Seda tundsid tüdrukud kohe. Paremat kätt viis kaks ust tüdrukute tubadesse, vasakut kätt oli suur tammepuidust uks, millel oli naljakas vanaegne ja raske tabalukk ees- arvatavasti peitus selle taga sahvri. Tüdrukud vahetasid nõutult pilke. Veel viis vasakut kätt kitsas puutrepp üles teisele korrusele. Teise korruse toast pidi saama nende ema eluase.

“Küll te näete, tüdrukud, kui kenasti me siin veel kolmekesi elama hakkame. Ärge nüüd nina norgu laske, Jane ja Liisa! Norutamist pole kunagi kellelegi suuremat kasu tulnud,” ütles ema.

Tüdrukud kehtasid ükskõikselt õlgu ja läksid siis Jane tuba üle vaatama. Jane istus punase padjaga korvtolli, lükkas juuksesalgu kõrva taha ja ütles Liisale:

“Asi on selgemast selgem, õde. Meie ema on tõesti aru kaotanud! Ja kas sa juba panid tähele, et see köök

ju täiega haises- vanaema Vilma keedetud kapsapudru järele. Jälk.”

“Aga äkki on tulutamist abi?” proovis Liisa vanemat õde lohutada.

“Vaevast, Liisa. Sinna kööki kuluks vähemalt pool pudelit õhuvärskendajat ära ja sellestki jääks veel väheks. Ma ei saa aru, miks me ei võinud ometi linnakorterisse jääda? Ei tea, kas tasub selle teema täna õhtul emaga veel jutuks võtta?”

Liisa jäi õele otsa vaatama. Ta tundus tõesti kurb. Tütarlaps tõusis ja kõndis aeglaselt akna juurde ning nagu mõttes ütles ta siis Janele:

“Kuule, Jane, ära võta seda asja nii traagiliselt! Äkki saab

tõepoolest meil siin tore ja lõbus olema nagu ema räägib.”

“Ei, Liisa, saa aru, meie vanaema Vilma on surnud ja ta ei tule siia tallu enam kunagi tagasi ja meie ema, no tema on lihtsalt, kuidas seda nüüd öeldaksegi, maakaks hakanud.”

Liisa seisis akna juures ja vaatas kuidas vihmapiisad mööda klaasi alla veeresid. Ja, ta oli Janest noorem ja ka temal oli kurb, aga selle kõige juures ei osanud ta vanemat õde ka kuidagi trööstida. Ta tuli õe juurde tagasi, vaatas Janele otsa ja hakkas väga tasa rääkima:

“Elu on imelik, kas pole? Alles kaks kuud tagasi oli meil päris oma vanaema ja enam teda ei ole. On ainult mälestused, see maja ning kapsapudru lõhn. Mina aga mõtlen nii, me saame sellest koos üle, sina ja mina ja meie ema ka.”

“Või veel?”

Liisa vaatas Janele otsa ja nägi mööda õe põski voolamas suuri ja märki pisaraid. Tütarlaps pööras pea ära.

Liisa ohkas ja läks oma tuppa.

Ka seal kõndis ta akna juurde. Ei teagi, mille pärast, kuid ta tundis suurt huvi vanaema maja akende ja nendest avanevate vaadete vastu. Nögesnõmmel on tõesti ilus. Liisa naeratas tahtmatult. Siis suundus ta raamaturiigi juurde ja tõmbas sõrmega üle nende köidete selgade. Ka temal oli ema Aunest raske aru saada. Kolimisotsus Nögesnõmmele tulla, oli tulnud kiiresti ja ootamatult, üsna pea pärast vanaema Vilma matuseid.

Liisa võttis südamekujulise padja, istus toolile ja püüdis kõige üle, mis oli viimasel ajal juhtunud järele mõelda. Südames oli kummaline rahutus ja samas oli natuke põnev ka. Vanad talumajad olid just tema teema ja mõttes oli ta tänulik emale, kes otustas nende kõigi kolme eest. Nüüd kiirustas Liisa kööki ja leidis ema köögipõrandalt jalanõude kasti kohale kummardumas:

“Liisa, oh heldeke! Sa ehmatasid mind! Ütle siis, kuidas sulle su tuba ka meeldib ja üleüldse, kus su õde on?” küsis ema Aune.

Tüdruk kehtas õlgu:

“Hästi, aga Jane on oma toas vist, aga emps, ta ei tunne end hästi.”

“Küllap me juba ära harjume,” vastas ema, “kõik harjuvad.” Liisa jäi emale otsa vaatama:

“Emps, kas ma saan sind kuidagi aidata?” küsis ta.

“Mis sa nüüd, tütreke. Saan isegi. Minge õega parem Nögesnõmmele avastama. Usun, et siin on kindlasti palju põnevaid kohti ja noh, loodus, see on siin juba omaette teema. Linnades sellist juba ei leia.”

Liisa läks uuesti Jane toa ukse juurde ja kuulatas hoolikalt. Huvitav, kas õde veel tõesti nutab? Ehk teeb väike jalutuskäik Nögesnõmmel neile head, mõtles ta, sest emadel, neil on ju alati õigus.

Järgneb...

PIIBLIVÕTI

SÄNTPOOLIA EHK VARJUKANNIKE

Säntpoolia ehk Aafrika kannike, rahvasuus ka Varjukannike on püskutest rohtaimede perekonnast pärit lill. Legendi järgi kinkinud selle Seeba kuninganna oma külaskäigul kuningas Saalomonile. Tänapäeval on säntpooliad ühed armastatumad toalilled. Nende õitevärvid varieeruvad tumelillast kuni kollaseni. Säntpoolia kodumaaks peetakse Keeniat, kuid päikesekindlaid sorte kasvab ka Jordaania ning Palestiina aladel. Saksa botaanik ja teadlane H.Wendland nimetas seda lille hellitavalt “Batseba pilguks.” Säntpooliad on tänapäeval aretuste tulemusena väga liigirikas toailled perekond. Õige hoolduse korral rõõmustab säntpoolia silma aastaid.

Need, kes õnne ei otsi, leiavad selle teistest kiiremini, kuna need, kes otsivad õnne, unustavad, et kõige kindlam viis saavutada õnne enda jaoks - see on otsida seda teiste jaoks.

Martin Luther